

Kriteriji i odabir spomeničkih knjižničnih fondova za registraciju: primjer knjižnice H. Weissmana u Muzeju Slavonije

Radišić, Romana

Undergraduate thesis / Završni rad

2012

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:807142>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij Informatologije

Romana Radišić

**Kriteriji i odabir spomeničkih knjižničnih fondova za
registraciju: primjer knjižnice Hermanna Weissmanna u Muzeju
Slavonije**

Završni rad

Mentor: prof. dr. sc. Damir Hasenay

Sumentor: Darko Lacović, asistent

Osijek, rujan 2012.

Sadržaj

Sažetak	2
1. Uvod	3
2. Knjižnična baština i kulturna dobra	3
2.1. Zaštita pisane baštine.....	5
2.2. Problemi u postupcima zaštite i moguća rješenja	6
2.3. Primjeri suradnje ustanova na području kulturne baštine	8
3. Registracija kulturnih dobara	9
3.1. Primjeri spomeničkih knjižnica.....	11
4. Knjižnica Hermanna Weissmanna u Muzeju Slavonije.....	12
4.1. Kulturno-povijesni značaj knjižnice Weissmann.....	12
4.2. Uloga knjižnice Weissmann u obrazovanju	13
4.3. Karakteristike i sadržaj fonda knjižnice Weissmann	14
5. Zaključak.....	16
Literatura.....	18
Prilozi.....	21

Sažetak

U radu se najprije pojašnjava kulturna i knjižnična baština, a potom se opisuje zaštita pisane baštine kroz Program zaštite i očuvanja knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra te se donose ciljevi i svrha programa, kao i problemi koji su se pokazali učestalima prilikom njegove provedbe. Nadalje, rad daje pregled pravnih aspekata registracije građe kao kulturnog dobra i potencijalnih problema na koje knjižnice mogu naići, kao i moguća rješenja. U radu se spominju i dvije knjižnice, ona obitelji Mažuranić-Brlić-Ružić i knjižnica M. D. Grmeka, koje su zaštićene kao kulturno dobro i dana je usporedba s knjižnicom H. Weissmanna. Rad donosi i primjere suradnje kulturnih ustanova u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi gdje su sveučilišta surađivala s knjižnicama, ali i muzejima te se donosi primjer dobre suradnje Muzeja Slavonije s Odsjekom za informacijske znanosti u Osijeku. Isto tako, izneseni su neki teoretski i praktični problemi na području suradnje i komunikacije baštinskih ustanova. Poseban osvrt u radu stavljen je na knjižnicu osječkog odvjetnika Hermanna Weissmanna čija se knjižna zbirka od 1945. godine, slučajem okolnosti, nalazi u Muzeju Slavonije. To je knjižnica koja još nije pod zaštitom jer je u tijeku provedba nužnih radnji za mogućnost kandidature. U radu se iznosi kulturni i društveni značaj knjižnice, ali i mogućnost korištenja knjižnice u znanstvene svrhe. Svaka je knjižnica po sebi jedinstvena na neki način, no ova knjižnica posebna je i po tome što jedina na ovim prostorima okuplja toliku količinu građe na temu prava, a ujedno je i dostupna javnosti. Kulturnom značaju knjižnice svakako doprinosi i broj knjiga tiskanih do 1835., čak njih 156 koje pripadaju hrvatskoj staroj knjizi.

Ključne riječi: Muzej Slavonije, knjižnica Hermanna Weissmanna, kulturna dobra, baštinske zbirke, registracija, baštinske ustanove

1. Uvod

Cilj ovog rada je predstaviti zbirku knjiga Hermanna Weissmanna iz Muzeja Slavonije koja se pokušava zaštititi kao pokretno kulturno dobro. U uvodnom dijelu navode se cilj i sadržaj rada. U drugom se poglavlju definiraju knjižnična baština i kulturna dobra, a u potpoglavljima se opisuje zaštita pisane baštine, problemi u postupcima zaštite i moguća rješenja te se donose primjeri suradnje ustanova iz područja kulture u inozemstvu. Treće poglavlje posvećeno je registraciji hrvatskih kulturnih dobara te se u potpoglavlju iznose primjeri spomeničkih knjižnica. U četvrtom poglavlju opisuje se Weissmannova knjižnica i predstavljaju kulturni, povijesni i obrazovni razlozi zbog kojih je potrebno knjižnicu zaštititi kao kulturno dobro. Osim toga navode se karakteristike i sadržaj knjižničkog fonda. Knjižnica (zbirka) H. Weissmanna nije zaštićena kao kulturno dobro, no djelatnice poduzimaju potrebne korake koji su nužni u prepoznavanju i zaštiti zbirke kao kulturnog dobra, prvenstveno upisom u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. „Neregistrirana zbirka ostaje izvan zakonskog sustava, a često i izvan sustava stručne evidencije i skrbi te obrazovnog i gospodarskog sustava što otežava njezinu zaštitu i gospodarsko korištenje.“¹

2. Knjižnična baština i kulturna dobra

Knjižničnom baštinom, odnosno knjižničnim baštinskim zbirkama, smatraju se zbirke stare i rijetke građe, odnosno rukopisi do 15. stoljeća, ali i noviji, ovisno o nizu drugih kriterija, te tiskopisi do 1850. godine. Pisana kulturna baština je oblik kulturne baštine koji prevladava i ostao je zabilježen na različitim materijalnim nositeljima. Pisana baština najčešće se promatra kao skup jedinica koje u sebi sadrže baštinsku vrijednost, a pohranjene su na papiru.² Zbirke stare i rijetke građe i zbirke građe posebne vrste mogu postojati u svim vrstama knjižnica, a najzastupljenije su u nacionalnoj, u općeznanstvenim i sveučilišnim

¹ Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Hrvatske za razdoblje 2011-2015. Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2011. Str. 23. URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf (2012-08-01)

² Usp. Krtalić, Maja; Hasenay, Damir; Aparac-Jelušić, Tatjana. Upravljanje zaštitom pisane baštine u knjižnicama-teorijske pretpostavke. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1-2(2011), str. 3.

knjižnicama, te ponajviše u knjižnicama vjerskih zajednica. Zbirke u vjerskim zajednicama potencijalno su najvrjednije, no uvid u njih nije reguliran niti jednim zakonom.³

Kulturna dobra, u okviru u kojem se kreće rad, definiraju se kao pokretne ili nepokretne stvari od umjetničkog, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkog i znanstvenog značenja.⁴ Zaštita kulturnog dobra podrazumijeva provedbu mjera zaštite u pravnom i stručnom smislu koje su u skladu s konzervatorskom strukom. Zaštita obuhvaća sva upravna, administrativna i kadrovska pitanja bitna za očuvanje i dobrobit knjižničnih zbirki, uključivši pohranu i čuvanje građe u spremištima, kadrovsku politiku te postupke, tehnike i metode čuvanja knjižnične i arhivske građe i informacija koje one sadrže.⁵ „Svrha je zaštite kulturnih dobara zaštita i očuvanje kulturnih dobara u neokrnjenom i izvornom stanju, te prenošenje kulturnih dobara idućim naraštajima.“⁶ Također je svrha i sprječavanje svake radnje kojom bi se izravno ili neizravno mogla promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnog dobra, ali i svrha zaštite pisane baštine je sačuvati ju u njenom izvornom obliku kako bi ona obavljala svoju prvotnu zadaću, korištenje. Korištenje i zaštita svakako se proturječe međusobno.

U literaturi se pojavljuju pojmovi spomenička knjižnica i kulturno dobro. Izvor dvostrukog nazivlja vidi se u uvriježenosti naziva spomenička knjižnica za knjižnice i zbirke koje imaju svojstvo kulturnog dobra. Sam naziv spomenička knjižnica izveden je iz pojma spomenik kulture koji je postao neprikladan nakon što je na snagu došao Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, koji je izraz spomenik kulture zamijenio izrazom kulturno dobro.⁷ Također, izraz kulturno dobro rabi se i kao sinonim za kulturnu baštinu, knjižnice koje posjeduju kulturno dobro, mogle bi se nazivati baštinskim zbirkama,⁸ no taj pojam gotovo se i ne koristi u literaturi korištenoj za pisanje ovoga rada.

³ Usp. Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Hrvatske za razdoblje 2011-2015. Nav. dj., str. 22.

⁴ Usp. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. // Narodne novine 69 (1999). URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/271022.html> (2012-08-01)

⁵ Usp. Krtalić, Maja; Hasenay, Damir; Aparac-Jelušić, Tatjana. Nav. dj., str. 5.

⁶ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Nav. dj.

⁷ Usp. Isto.

⁸ Usp. Katić, Tinka. Zaštita i očuvanje pisane baštine u AKM ustanovama. // 11. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredila Mirna Willer. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 2.

2.1. Zaštita pisane baštine

T. Katić ističe da je zaštita građe odgovornost svakoga tko je na neki način u dodiru s njom. Neupitna odgovornost zaštite pisane građe leži na knjižnicama koje je prikupljaju, čuvaju i daju na korištenje, no odgovornost za zaštitu građe ne može se prepustiti samo knjižnicama, već i mnogim imateljima različitih oblika zbirke pisane baštine. Zaštita građe može obuhvaćati primarnu zaštitu, odnosno fizičku zaštitu od loših uvjeta, preventivnu zaštitu, zaštitu u smislu očuvanja sadržaja građe i legislativnu zaštitu. Sustavna zaštita pisane baštine u Hrvatskoj se javlja početkom 1990-ih, no tek se od 2007. na tome počinje ozbiljno raditi. Za tu je svrhu izrađen Program zaštite i očuvanja knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra. Taj program obuhvaća svu pisanu knjižničnu baštinu, bez obzira na vlasnika i imatelja, a temelji se na važećim zakonima, odnosno podzakonskim propisima nastalim na temelju tih zakona.⁹ U zemljama koje su u kulturnom razvoju ispred Hrvatske, zastupljen je multidisciplinarni pristup zaštiti kulturnih dobara. Kako bi omogućili slične mogućnosti, otvoren je još jedan program, odnosno portal Hrvatske kulturne baštine. To je rješenje koje omogućava da se u sklopu Nacionalnog projekta digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe na jednom mrežnom mjestu može pohraniti sadržaj u tekstualnom, slikovnom, video i audio obliku.¹⁰ Program je osim spomeničkih knjižnica obuhvatio sve imatelje kulturnog dobra i naznačio metodologiju, način provedbe i cilj. Cilj je projekta stvaranje bogatih, široko dostupnih sadržaja u digitalnom obliku. Time bi se omogućila zaštita i vrednovanje kulturne baštine kao i prisutnost i umrežavanje hrvatske kulturne baštine u europskim mrežnim kulturnim sadržajima te bi to doprinijelo očuvanju kulturne raznolikosti. Velike su mogućnosti uporabe takvih sadržaja u obrazovne i turističke svrhe. Portal predviđa i rubriku koja prati zakonske propise vezane uz tematiku zaštite što ostavlja otvorene mogućnosti za informacijske stručnjake iz područja prava. Programom su obuhvaćene knjižnične zbirke u privatnom vlasništvu, zbirke koje sadrže vrijedan i specifičan fond, zbirke u kojima je potrebno provesti reviziju odnosno usklađivanje rješenja o registraciji zbirke kao kulturnog dobra, zbirke manjeg opsega u kojima se potrebni postupci mogu obaviti brzo uz minimalne novčane izdatke i zbirke koje se nalaze u različitim regijama Hrvatske. Problemom tijekom provedbe programa iskazala se izrada inventarnih popisa za neobrađene knjižnične fondove koji su nužni kako bi knjižnice pristupile postupku

⁹ Usp. Isto.

¹⁰ Usp. Bačić, Edita. Pravne knjižnice i zaštita kulturne baštine. // Knjižnice: kamo i kako dalje? : knjižnice i očuvanje kulturne baštine, knjižnice bez granica: digitalni repozitoriji, knjižnični softver : zbornik radova / uredile Tamara Krajna i Alisa Martek. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 51.

registracije kao kulturnog dobra. Također prepreku je predstavljala i revizija gdje su od ranije postojali katalozi zbirki. Ovi problemi posebno su uočljivi u velikim zbirkama i knjižnicama, ali i u onim zapuštenima u kojima se javila potreba za čišćenjem građe i provedbom mjera preventivne zaštite građe. Ponovno se javio nedostatak stručnog osoblja i problem sustava matičnih knjižnica. Uz sve navedeno ostaje problem financiranja osoblja i preventivnih mjera zaštite koje nije moguće ostvariti putem redovitih načina financiranja.

Knjižnice tek registracijom ulaze u sustav skrbi i dobivaju mogućnost primanja sredstava za restauratorsko-konzervatorske radove i digitalizaciju putem natječaja koje raspisuje Ministarstvo kulture. Autorica projekta predlaže osiguravanja određenog iznosa od strane Ministarstva kulture za potrebe terenskog rada tijekom kojeg bi se obavile nužne predradnje kao što su inventarizacija i revizija, a nužne su za registraciju i preregistraciju knjižnica i knjižničnih zbirki. S obzirom na spomenute probleme autorica smatra da je potrebno mjerodavnima u Upravi za zaštitu kulturne baštine dogovoriti jasne i jednostavnije postupke usklađivanja rješenja o upisu u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Također je važna ranije spominjana suradnja imatelja s ustanovama koje skrbe o baštini i pojedincima koji svojim znanjem žele pomoći na tom području.¹¹

2.2. Problemi u postupcima zaštite i moguća rješenja

U procesu registracije javljaju se i problemi povezani s neuređenim sustavom korištenja kulturne baštine. Prvenstveno se ističe nepostojanje nacionalne baze podataka baštinskih zbirki, koja bi bila izvor podataka o broju baštinskih zbirki koje su potencijalni kandidati za proglašenje kulturnog dobra.

Primjer nekvalitetne brige o kulturnom dobru nalazi se u knjižnici samostana Svetog Frane u Zadru, gdje je izgubljena pergamena. Još jedan primjer, ne toliko drastičan, ali s potencijalnim posljedicama, postoji u fondu parohijske knjižnice Srpske pravoslavne crkve u Dubrovniku gdje ga popisuju i sređuju stručne službe iz Srbije. Iako je to djelo fizički nastalo na prostoru Hrvatske i pripada njenoj kulturnoj baštini, smatra se da postoji mogućnost pripisivanja srpskoj nacionalnoj baštini, što ne bi bio prvi takav slučaj.

¹¹ Usp. Katić, Tinka. Nav. dj., str. 1-9.

Baza podataka bi također trebala davati podatke o građi koja je digitalizirana tako da se pri određivanju prioriteta za slanje građe na restauraciju ili digitalizaciju ne mora lutati od jednog do drugog lokalnog kataloga. Izvor tog problema vidi se u nedostatku stručnog osoblja, opreme i financijskih sredstava koji bi omogućili stručnu obrađenost zbirki.¹² Veliki problem predstavlja neredovito i nedostatno financiranje od strane nadležnog ministarstva, a posebice gradova i županija.

Prema zaključcima Okruglog stola pod nazivom *Kulturno dobro u knjižnicama: od prijave do registracije*, potrebno je preispitati mrežu matičnih službi, odnosno raspodjelu nadležnosti u zaštiti stare i rijetke građe, uspostaviti učinkovit sustav nadzora, skrbi i prijenosa podataka o knjižničnoj građi koja ima svojstva kulturnog dobra između NSK i regionalnih matičnih knjižnica. Građu treba obraditi etapno, prvo popisati, a zatim registrirati na lokalnoj i državnoj razini. Smatra se da odgovornost treba biti na imateljima kulturnog dobra i da je njihova uloga u promicanju i očuvanju glavna. Izneseno je i mišljenje knjižnica koje u nadležnosti imaju spomeničke knjižnice i knjižnice vjerskih zajednica, da se o tim zbirkama ne brine u dovoljnoj mjeri. Također se javlja i problem isključenosti nekih zbirki u sastavu vjerskih zajednica iz sustava pravne zaštite zbog specifičnog položaja tih zajednica. Vrlo skup postupak restauracije građe odvija se samo u četiri ustanove u Hrvatskoj, i to u Hrvatskom državnom arhivu, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici, Državnom arhivu u Splitu i Konzervatorskom zavodu u Dubrovniku. Građa kojoj je potrebna restauracija je brojna, a kao što je ranije već navedeno, financijska sredstva i stručno osoblje je ono što nedostaje da bi se takav postupak odvijao nesmetano. Građa koja i dobije mogućnost restauriranja, često se vraća u iste uvjete i prostor u kojem je zadobila oštećenja.¹³ Iako je važno sačuvati izvornu jedinicu građe, potrebno joj je omogućiti i adekvatan pristup. Da bi pristup i zaštita bili mogući, kao idealno rješenje postavlja se digitalizacija, međutim digitalizacija se u Hrvatskoj odvija nesustavno. Matične knjižnice i imatelji kulturnog dobra trebali bi imati listu prioriteta za digitalizaciju građe, što uglavnom nije slučaj. No digitalizacija se ne nalazi u prvom planu već je potrebno voditi brigu o primarnoj i preventivnoj zaštiti pojedinih primjeraka i za nju osigurati dovoljno sredstava iz lokalnih i državnih proračuna. Kao početak rješavanja problema vidi se u boljoj suradnji knjižničara i arhivista, ali i muzealaca koji posjeduju takvu građu.

¹² Usp. Okrugli stol: Kulturno dobro u knjižnicama: od prijave do registracije. URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/26/publikacija/160/ (2012-08-05)

¹³ Usp. Isto.

2.3. Primjeri suradnje ustanova na području kulturne baštine

U zemljama s razvijenom pravničkom praksom na području umjetnosti, razvila se i povezanost ustanova koje se bave pravom, umjetnosti i kulturnom baštinom.¹⁴ Jedna od takvih ustanova je Institut za umjetnost i pravo, nastao upravo s ciljem povezivanja ustanova koje se bave tim djelatnostima. Djelovanje Instituta usmjereno je na podizanje društvene svijesti vezane uz očuvanje javnog dobra, posebno iz pravničke struke. Suradnjom s pravnim fakultetima, ustanovama u kulturi i državnim tijelima organiziraju stalne seminare za studente prava kao i seminare na daljinu namijenjene pravnicima i stručnjacima drugih struka koje zanima pravni aspekt zaštite umjetnosti i trgovanja antikvitetima. Studentima su namijenjena predavanja iz zaštite kulturnog nasljeđa, građanskopravne zaštite kulturnih dobara i prava intelektualnog vlasništva te izdaju časopis *Art, Antiquity and Law* kojem su teme iz područja pravne zaštite kulturnog dobra, prometa umjetninama i antikvitetima, autorskog prava i etike. Knjižnica Pravnog fakulteta jednog sveučilišta u Kanadi razvija program *Cultural Heritage and Art Law*. Program istražuje i prati projekte i slučajeve iz pravosudne prakse koji su za predmet imali kulturna dobra. Knjižnica svojim korisnicima omogućuje pristup svim značajnim zavičajnim i međunarodnim programima. Jedan od pravnih fakulteta u Sjedinjenim Američkim Državama osnovao je istraživački centar namijenjen studentima prava pod nazivom *DePaul's Cultural Heritage Law Program* koji pruža istraživanje mogućnosti koje se javljaju u praksi u pogledu građanskopravne zaštite kulturnih dobara uz koje se javljaju sve veće zakonodavne aktivnosti zbog rasta prometa umjetninama i antikvitetima. U suradnji s Centrom za intelektualno vlasništvo i informacijsku tehnologiju te Prirodoslovnim i Povijesnim muzejom, fakultet organizira tečajeve za studente na temu prava i umjetnosti te važnosti zaštite kulturnog dobra.

Strani primjeri dobri su pokazatelji mogućnosti suradnje obrazovnih, ali i kulturnih ustanova međusobno. Potreba za pravnom zaštitom i stvaranjem svijesti o njenoj zaštiti važan je faktor demokratskog društva. Temelj takvog društva je pristup informacijama, a zaštitom se omogućuje upravo pristup. Program zaštite i očuvanja knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnog dobra predlaže osiguranje pristupa knjižnicama i knjižničnim zbirkama kroz obradu, fizičku zaštitu izvornika, te naposljetku zamjenu izvornika nekim drugim medijem.¹⁵ Drugi medij, u današnje vrijeme gotovo isključivo digitalni, omogućio bi pristup svima koji

¹⁴ Usp. Bačić, Edita. Nav. dj., str. 52.

¹⁵ Usp. Katić, Tinka. Nav. dj., str. 6.

pokazuju zanimanje za stare sadržaje, ali i one kojima je potrebna literatura za različite radove. Tu se vidi i mogućnost suradnje knjižnica s muzejima i arhivama na primjer putem usluge Pitajte knjižničara, gdje bi knjižničari upućivali korisnike na druge ustanove koje posjeduju građu koja im je potrebna. Obrazovne ustanove, kao što su fakulteti, na kojima se obrazuju budući stručnjaci, suradnjom s arhivima, knjižnicama i muzejima dobivaju mogućnost upućivanja studenata na stručnu praksu ili odvijanje dijela nastave u nekoj od tih ustanova. Dobar primjer za to je i Odsjek za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku koji suradnjom ostvaruje brojne prednosti za svoje studente, koji za razliku od kolega s drugih fakulteta postaju svjesniji važnosti suradnje tih ustanova i koristi koje mogu za sebe pronaći u toj povezanosti.

3. Registracija kulturnih dobara

Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske javna je knjiga kulturnih dobara koju vodi Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, a sastoji se od tri liste: Liste zaštićenih kulturnih dobara, Liste kulturnih dobara nacionalnog značenja i Liste preventivno zaštićenih dobara.¹⁶ Knjižnično dobro za koje se smatra da ima svojstvo kulturnog dobra potrebno je prijaviti nadležnom tijelu državne uprave te matične knjižnice, odnosno Konzervatorskom odjelu. Od dokumentacije potrebne za registraciju ustanova koja predlaže kulturno dobro dužna je priložiti fotodokumentaciju o pojedinim knjižničnim dobrima unutar zbirke koja su osobito dragocjena po kriterijima starosti, rijetkosti, provenijenciji ili opremi (iluminacijama, ilustracijama, uvezima). Potrebno je priložiti i digitalne preslike klasične inventarne knjige i kataloga, kao i osnovne identifikacijske podatke o dobru (naziv/naslov, porijeklo, vrsta građe, broj jedinica građe), sažeti opis dobra, podatke o sustavu mjera zaštite pokretnih kulturnih dobara, mišljenje o vrijednosti i značenju dobra koje izdaje Nacionalna i sveučilišna knjižnica u području svoje nadležnosti i matična narodna knjižnica.¹⁷ Pregledom niza pravnih dokumenata kojima bi se knjižnice trebale rukovoditi prilikom odluke o registriranju građe, ne pronalazi se točan odgovor na pitanje koje su to karakteristike građe koju treba štiti kao kulturno dobro. Zakonom o knjižnicama utvrđena je odgovornost

¹⁶ Usp. Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja registra kulturnih dobara Republike Hrvatske. // Narodne novine 89 (2011). URL: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_07_89_1905.html (2012-08-05)

¹⁷ Usp. Naputak za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=7375> (2012-08-06)

knjižnica za zaštitu knjižnične građe, a Pravilnik o zaštiti knjižnične građe detaljno pojašnjava kako se zaštita treba provoditi. U prilog ovom problemu ide i Naputak za utvrđivanje svojstava kulturnog dobra za knjižničnu građu koji bi, sudeći prema nazivu, trebao riješiti ovaj problem. Naime, Naputak se bavi određivanjem nadležnog tijela koje donosi odluku o registraciji kako i kasnijoj sudbini registrirane građe, te dokumentima koji su nužni da bi registracija bila ostvarena. Odluka o procjeni posjeduje li građa svojstva kulturnog dobra ostaje na stručnom povjerenstvu koje je propisano Naputkom. Također, predviđene su i novčane kazne ukoliko ustanova ne brine o svojim zaštićenim zbirkaama te to može proizvesti i kontraefekt prilikom registracije. Budući da kazne ne poboljšavaju stanje zaštite i odnos prema njima, potrebno je stvoriti povezanost s matičnim ustanovama.¹⁸ Muzejski dokumentacijski centar predlaže povezanost muzejskih knjižnica s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom. Tu se dovodi u pitanje sličnost građe koju posjeduje Muzej Slavonije, ili bilo koji drugi muzej s građom koja se nalazi u NSK. Svakako je vidljivo da je građa različita, no stručno djelovanje može se primijeniti na svu građu. Razlika se može vidjeti jedino u stupnju oštećenosti i uvjetima u kojima se građa nalazi, a pitanje je mogu li stručnjaci jednako tretirati takvu građu.

Zaštita stare građe, odnosno one registrirane kao kulturno dobro, prema Pravilniku o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj, predana je Sveučilišnim matičnim knjižnicama Sveučilišta u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu.¹⁹ Sveučilišna knjižnica u Osijeku ne posjeduje zbirku stare građe, i nema osoblja koje bi bilo specijalizirano za tu vrstu građe. Tijekom radova kojima se građa Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku iznosila iz prostora CARITAS-a, pronađena je građa koja bi se mogla usporediti s knjižnicom H. Weissmanna. Knjige nisu imale oznaku vlasništva H. Weissmanna, no bile su slične prema razdoblju nastanka i vanjskom izgledu. Većina građe je također bila na njemačkom jeziku. U nekoliko kutija nalazila se građa koja je imala oznake jednog vlasništva. Vrijeme tiskanja odnosilo se na 18. i 19., a nešto rjeđe i na 17. stoljeće. Neke od kutija bile su oštećene vlagom i plijesni. Djelatnici nisu znali što bi s tom građom te su je odvajali na posebno mjesto, kako bi je kasnije predali hemeroteci Muzeja Slavonije. To dovodi u pitanje stručnost osoblja kao i pravilnu provedbu Pravilnika, ako i uzmemo u obzir da je to samo pravilnik, a ne zakon kojim se obvezuju na tu djelatnost. Budući da je građa uistinu imala svojstva koja su potrebna

¹⁸ Usp. Martek, Alisa. 9. Dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica Opatija, 13.-16.05.2007. Okrugli stol *Pravilnik o matičnoj djelatnosti-primjena u specijalnim i visokoškolskim knjižnicama*. URL: www.hkdrustvo.hr/datoteke/272 (2012-08-03)

¹⁹ Usp. Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine 43 (2001). URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232299.html> (2012-08-03)

da postane kulturno dobro, može se zaključiti kako GISKO nije postupila u skladu sa Zakonom o knjižnicama prema kojemu je knjižnica dužna poduzimati mjere za zaštitu i čuvanje knjižnične građe rukovodeći se Pravilnikom o zaštiti knjižnične građe.²⁰ Žalosna je i činjenica da Knjižnica nije imala saznanja što ima u svome spremištu niti se brinula o osiguranju uvjeta potrebnih za očuvanje pisane građe, pogotovo stare građe.

3.1. Primjeri spomeničkih knjižnica

Primjera spomeničkih knjižnica u Hrvatskoj nema mnogo, registrirana je tek četrdeset i jedna.²¹ Jedna od značajnijih je ona Brlić-Mažuranić-Ružić. To je obiteljska knjižnica, smještena u riječku vilu zajedno s pokućstvom i umjetničkim djelima koji su pripadali obitelji.²² Knjižnica je zaštićena kao spomenik kulture od 1946. godine, zahvaljujući povjesničaru Ferdi Hauptmanu. Zbirka knjiga sadrži oko 8000 svezaka koji objedinjuju gotovo svu relevantnu literaturu od Narodnog preporoda do početka 20. stoljeća. Knjige su uglavnom kupovali ili dobivali na poklon Ivan i Antun Mažuranić. Tematika je većim dijelom povezana sa znanstvenim i spisateljskim radom ove dvojice braće. Knjižnica sadrži i brojne vrijedne knjige tiskane u 16. i 17. stoljeću i rijetke knjige kao što je rječnik *Gazophylacium*. Sadržana su i djela obitelji Mažuranić, Brlić, Ružić kao što su djelo Matije Mažuranića, *Pogled u Bosnu*, djela Ivane Brlić-Mažuranić, prevedena i tiskana na stranim jezicima te naravno *Osman*, djelo Ivana Gundulića u kojem su Ivan i Antun pisali posljednje retke. Periodiku u knjižnici predstavljaju *Kraglski Dalmatin* i *Danica Ilirska*.

Drugi primjer spomeničke knjižnice nalazi se u prostorijama HAZU-a. To je spomenička zbirka Mirka Dražena Grmeka, povjesničara medicine. Zaslužan je za osnivanje Instituta za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti. Grmek je sam darovao dio svoje knjižnice HAZU-u. Zbirka obuhvaća njegova djela objavljena u Hrvatskoj i diljem svijeta, serijske publikacije te stare i rijetke knjige i dragocjene rukopise koji se čuvaju u

²⁰ Usp. Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (1997). URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html> (2012-08-04)

²¹ Usp. Katić, Tinka. Nav. dj., str. 5.

²² Usp. Canziani Jakšić, Theodor de. Spomenička zbirka i knjižnica Mažuranić-Brlić-Ružić u Rijeci: kratak prikaz sadržaja s osvrtom na povijesnomedicinski dio. // Acta medico-historico Adriatica 6, 2(2008), str. 169-174.

trezoru. Tema većine građe odnosi se na povijest znanosti, posebno bioloških i medicinskih, na prostoru Hrvatske i ostalih slavenskih zemalja.²³

Ove dvije knjižnice, kao i knjižnica H. Weissmanna, nastale su djelovanjem svojih imatelja. Oni su se svojim radom istaknuli te su njihove knjižnice ostale kao njihova ostavština koju je potrebno čuvati. Hermann Weissmann se nije istaknuo svojim radom na razini Hrvatske, ali Osijeku je ostavio uistinu vrijedna djela.

4. Knjižnica Hermanna Weissmanna u Muzeju Slavonije

Knjižnica Muzeja Slavonije najveća je specijalna knjižnica u Slavoniji i jedna od većih specijalnih knjižnica u Hrvatskoj. Fond je razvrstan u tri skupine. Prva skupina okuplja knjige iz 15., 16., 17. i 18. stoljeća, bidermajersku opremu, bibliofilske raritete i ex librise. Ovoj skupini pripada i knjižnica koja je predmet ovoga rada. Drugu skupinu čine zavičajne zbirke Essekiana i Slavoniana, dok treću skupinu čini literatura vezana uz muzejske interese stručnjaka i prema rasponu muzejskih odjela.²⁴ Knjižnica sadrži nekoliko zbirki koje su od velikog značaja za povijest Slavonije i obitelji koje su te knjige posjedovale i koristile. Knjižnica Weissmann pripadala je uglednom odvjetniku koji je 20-ih godina 20. stoljeća u otvorio odvjetnički ured u Osijeku. Sluteći loša vremena, ravnatelj Muzeja Slavonije i voditelj knjižnice, Josip Bosedorfer, predložio je Hermannu Weissmannu da knjižnicu spremi u Muzej. Za vrijeme Drugog svjetskog rata obitelj Weissmann, kao i mnogi drugi Židovi, iz grada su odvedeni u logor. Budući da se nakon rata nitko iz obitelji nije vratio, knjižnica je ostala na čuvanje muzejskim knjižničarima sve do danas.

4.1. Kulturno-povijesni značaj knjižnice Weissmann

Židovi su sudjelovali u svim aspektima života u Osijeku. Bili su vrsni trgovci i ugostitelji. Neki od njih posjedovali su kavane i hotele koji su služili kao klupska središta u kojima se mnogo toga slavilo, dogovaralo i ugovaralo. Tako se vjerojatno u nekom od takvih

²³ Usp. Spomenička zbirka M. D. Grmeka. URL: <http://info.hazu.hr/grmek> (2012-08-18)

²⁴ Usp. Vinaj, Marina. Hemeroteka Muzeja Slavonije. // Informativa Museologica 29, 1/2 (1998), str. 64.

okupljališta postigao i dogovor o osnutku Gornjogradske čitaonice 1919. godine. S vremenom je čitaonica postala omiljeno okupljalište Židova jer su istaknuti osječki intelektualci održavali u čitaonici predavanja na razne teme kao što su židovska znanost, književnost, Palestina i suvremena događanja. Nekoliko godina kasnije, 1933., otvorena je još jedna čitaonica, ovoga puta u Donjem gradu, u prostorijama židovskog doma.²⁵ Kao istaknuti član Židovske zajednice u Osijeku i strastveni bibliofil vjeruje se da je i Weissmann sudjelovao u djelovanju čitaonica, a moguće i kao predavač. Knjižnica Weissmann nastala je dugogodišnjim skupljanjem iz potrebe, razonode, ali i strasti prema skupljanju rijetkih i kvalitetnih knjiga. Predmet zanimanja bila mu je literatura pravne naravi, te povijest i kultura Osijeka, kao i kultura općenito.²⁶ Hermann Weissmann počeo je graditi knjižnicu u vrijeme studija u Beču, a kasnije je nastavio odlazeći u velike europske gradove gdje je kupovao ono što nije bilo dostupno u Hrvatskoj. Brojne knjige okupljene u toj knjižnici kupljene su već rabljene. Dokaz tome su brojne oznake vlasništva, poput pečata, posveta i potpisa na stranicama knjiga. Potpis jednog kovača na knjizi iz 19. stoljeća dokaz je da su knjige posjedovali i ljudi koji su pripadali srednjem staležu, a ne samo oni imućniji i obrazovaniji.²⁷ Povijest obitelji odražava se i u komentarima, crtežima, kletvama, nadopunama, ali i obiteljskim dnevnicima na praznim stranicama ili na marginama. Knjižnica je odraz svestranosti i obrazovanja jednog pojedinca, ali i onoga što se nudilo na knjižarskom tržištu krajem osamnaestog stoljeća. Prema jezičnoj razdiobi najzastupljeniji je njemački. Njemački je tada u Osijeku, ali i širem području današnje Hrvatske, bio službeni jezik uprave. Uz njega se ističu i knjige na hrvatskom, posebno književnost, te knjige na latinskom, francuskom, mađarskom i engleskom jeziku. Mađarski i njemački jezik odigrali su veliku ulogu u povijesti grada i obrazovanju njegova građanstva.

4.2. Uloga knjižnice Weissmann u obrazovanju

Bolonjski proces temelji se na cjelovitom pristupu znanju, odnosno spajanju institucionalnog i formalnog obrazovanja pri čemu važnu ulogu ima nastava u obliku seminara i radionica. Tako prilagodljiv način obrazovanja može biti poticajni čimbenik za

²⁵ Usp. Živaković Kerže, Zlata. Židovi u Osijeku (1918.-1941.). Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest Slavonije, Srijema i Baranje; Osijek: Židovska općina; Cerna: Pauk, 2005. Str. 43-47.

²⁶ Usp. Grgić, Ivana. Sudbina knjižnice Weissmann pohranjene u Muzeju Slavonije. Osijek: Filozofski fakultet, 2006. Str. 14.

²⁷ Usp. Velagić, Zoran; Kristek, Andrej. Čitatelji, knjige i tekstovi: oblici interakcije. // Osječki zbornik 29 (2010), str. 340.

svijest o očuvanju kulturnih dobara. Obrazovni programi, od osnovne škole do fakulteta, sporo se i teško mijenjaju te ne omogućavaju budućim stručnjacima da idu u korak s najnovijim dostignućima i praksom.

Knjižnica posjeduje brojna izdanja JAZU-a, rječnike, enciklopedije i potpuna godišta različitih časopisa. Takva knjižnica, potpuna u svojoj kulturnoj funkciji, može zadovoljiti potrebe istraživača raznih interesa. Knjižnica pruža mogućnosti održavanja praktične nastave učenicima osnovne i srednje škole kao i studentima prava, povijesti i, prije svega, knjižničarstva. Prilog tomu su radovi o ovoj knjižnici, korišteni za pisanje ovoga rada. Prvi primjer je rad pisan s pravnog aspekta. Autorica Salatić u zaključku navodi kako je želja bila radom privući pozornost pravne struke i pravne znanosti na vrijedno blago koje može pridonijeti učenju, ali i istraživanju. Studentima prava ova knjižnica daje brojne izvore za seminarske i ostale radove.²⁸ Kao i brojni drugi posjetitelji, i studenti su rijetko upoznati s postojanjem knjižnice u muzeju i mogućnostima njenog korištenja.²⁹ Drugi rad vezan uz ovu knjižnicu odnosio se na njezin povijesni, a posebice društveni kontekst.³⁰

4.3. Karakteristike i sadržaj fonda knjižnice Weissmann

Kako je već ranije spomenuto, najveći dio građe u knjižnici H. Weissmanna napisan je na njemačkom jeziku, 77% (Slika 1). Slijedi građa na hrvatskom jeziku u postotku od 22%, a ostatak čine latinski, francuski, mađarski, talijanski i engleski jezik. Dokaz je to da je Weissmann knjige kupovao u inozemstvu, kao i da se on, ili netko iz uže obitelji, služio tim jezicima. Prema sadržaju pojedinih djela, gotovo trećinu čine društvene znanosti. Očekivano, najveći dio čini pravna znanost, a zatim politika i ekonomija (Slika 2). U povijesnim djelima pažnju zaokuplja veći broj djela o francuskoj revoluciji i Napoleonu te građa koja opisuje povijesna pitanja u Hrvatskoj, Austro-Ugarskoj i svijetu. Lijepo uvezane i skupocjene enciklopedije i rječnici zauzimaju 6% cjelokupnog fonda što govori o važnosti knjižnice u poslovnom životu Weissmanna. U knjižnici su svoje mjesto pronašla i djela poznatih filozofa, a zauzimaju 7% cjelokupnog fonda. Još jednom, u djelima religijskog sadržaja pronalazi se

²⁸ Usp. Salatić, Blanka. Knjižnica osječkog odvjetnika Hermanna Weissmanna: pravna građa. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 3/4 (2010), str. 171.

²⁹ Usp. Radovanlija Mileusnić, Snježana. Mjesto i uloga knjižnice u muzeju. // 2. i 3. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredile Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000. Str. 177.

³⁰ Usp. Velagić, Zoran; Kristek, Andrej. Nav. dj., str. 337-346.

svestranost i multikulturalnost koja je bila prisutna u obitelji Weissmann, ali i u gradu. Knjižnica sadrži Bibliju na nekoliko jezika, ali i Kuran.

Sudeći prema građi knjižnice, Weissmanna nisu zanimale prirodne znanosti pa je njihova zastupljenost 3%, no književnosti i umjetnosti pridavao je veliki značaj. Na policama je moguće pronaći brojne svjetske pisce kao što su Shakespeare, Goethe, Tolstoj i brojni drugi. Umjetnost zauzima 11% ukupnog knjižnog fonda. Ljubav prema umjetnosti iskazana je i kroz brojne i vrijedne rare, knjige tiskane do 1850. godine.

Prema vrsti građe, fond pretežito sadrži omeđene publikacije (82%). Ostatak su serijske publikacije na hrvatskom i njemačkom jeziku. Od serijskih publikacija na hrvatskom jeziku vrijedi spomenuti *Vijenac*, *Hrvatsku smotru*, *Danicu Ilirsku*, *Mjesečnik društva hrvatskih književnika* kao i veliku zbirku djela JAZU.³¹

³¹ Usp. Grgić, Ivana. Nav. dj., str. 16-25.

5. Zaključak

Spomenik kulture definiran je kao jedinka koja sama, svojom materijom, oblikom i značenjem predstavlja vrijednost što u sebi integrira spomen, svjedočenje i značenje određene kulture, prošlosti neke sredine i izvjesne socijalne grupe. On svjedoči o ideji koja mu je prethodila u vremenu i prostoru nastanka, o značenju, funkciji, materijalu i obliku vlastitog trajanja te stanju u kojem je do nas došao zahvaljujući odnosima u društvu.³² Ovaj rad bavi se jednom od knjižnica koje imaju potencijala postati zaštićenim kulturnim dobrom. Suradnjom s obrazovnom ustanovom, kroz stručnu praksu studenata, djelatnici su bliže ostvarenju toga cilja. Studenti su, može se reći, mlada snaga stare kulture i čuvaju je od zaborava i pomažu pri pružanju dostupnosti. U literaturi korištenoj za pisanje rada postavlja se pitanje za koga se štiti građa, a ovim je radom, vjeruje se, barem djelomično dan odgovor na to pitanje. Netko je prije mnogo godina imao želju i potrebu kupiti, skupljati i koristiti knjige, a one su ga oblikovale i dovele do onoga što je postigao u životu, do kvalitetnog odvjetnika ili možda do bana koji je reformirao školstvo. Možda baš te knjižnice, ili neka do sada nepoznata javnosti, potakne mlade znanstvenike na daljnji rad i napredovanje. Buduće knjižničare, ali i one koji to već jesu, na rad mogu potaknuti i rečenice Šime Jurića: „...ni jedna knjižnica nije samo sabiralište i servis knjiga. Tko propusti ovaj važan zadatak, dovodi u pitanje rezon svog opstanka, i ne može se nazvati bibliotekarom.“³³

Stara i rijetka knjiga predstavlja duhovnu, umjetničku i materijalnu vrijednost. Razlog očuvanja ove vrste kulturne baštine ne znači samo očuvanje njene, često neprocjenjive, materijalne vrijednosti, nego u povijesnom i sociološkom smislu uvid u način i organizaciju samog društva, u okvirima u kojem je kulturno dobro nastalo. Višestruka je njihova uloga svjedoka vremena u kojem su nastali.³⁴ „Biti dokument, za spomenik kulture istovremeno znači biti i medij i poruka, jer se u njemu, u jednom predmetu, može kondenzirati i

³² Usp. Maroević, Ivo. Uvod u muzeologiju. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1993. Str. 139.

³³ Jurić, Šime. Stara i rijetka građa. // Seminar Standardiziranje kataložne obrade stare i rijetke tiskane građe : Zagreb, 10.-11. prosinca 1992. / uredila Tinka Katić. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1993. Str. 1. Citirano prema: Kovačić, Mihaela; Krolo, Petar. Zbirka starih knjiga i rukopisa Sveučilišne knjižnice u Splitu: Slaganje mozaika zavičajnosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51, 1/4 (2008), str. 88.

³⁴ Usp. Šuica, Vesna; Milošević, Dubravka. Suvremeni načini zaštite pokretne kulturne baštine. // Knjižnice: kamo i kako dalje? : knjižnice i očuvanje kulturne baštine, knjižnice bez granica: digitalni repozitoriji, knjižnični softver : zbornik radova / uredile Tamara Krajna i Alisa Martek. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 21.

formulirati poruka koja će njima samim biti komunicirana onome tko se njome želi služiti. U tome nalazimo pretpostavku spomenika kao dokumenta.³⁵

Prema zaključcima izvedenim iz literature koja se koristi u radu baština u Hrvatskoj trpi dugogodišnje zanemarivanje. Brojni su pokušaji pojedinaca, ali i većih skupina, manje ili više urodili davanjem veće pozornosti očuvanju baštine. Smatra se da je u prvom redu potrebno obrazovati kvalitetan i stručan kadar koji je u mogućnosti obavljati sve poslove vezane uz zaštitu, a prvenstveno treba krenuti od knjižničara koji su u kontaktu s građom koja ima svojstva kulturnog dobra. Knjižnica H. Weissmanna prepoznata je kao potencijalno kulturno dobro te se u ovom radu pokušalo prikazati razloge zbog čega je to tako. Ona je vrlo vrijedna kulturna i povijesna ostavština jednog istaknutog pojedinca sredine u kojoj se nalazi. Kulturni značaj proizlazi i iz knjiga koje su posebno ukrašene bogatim ilustracijama i umjetnički izrađenim koricama. Rad je istaknuo i vrlo važnu moguću obrazovnu funkciju knjižnice koju je potrebno predstaviti i dodatno popularizirati među potencijalnim korisnicima, studentima i znanstvenicima.

³⁵ Maroević, Ivo. Nav. dj., str. 140.

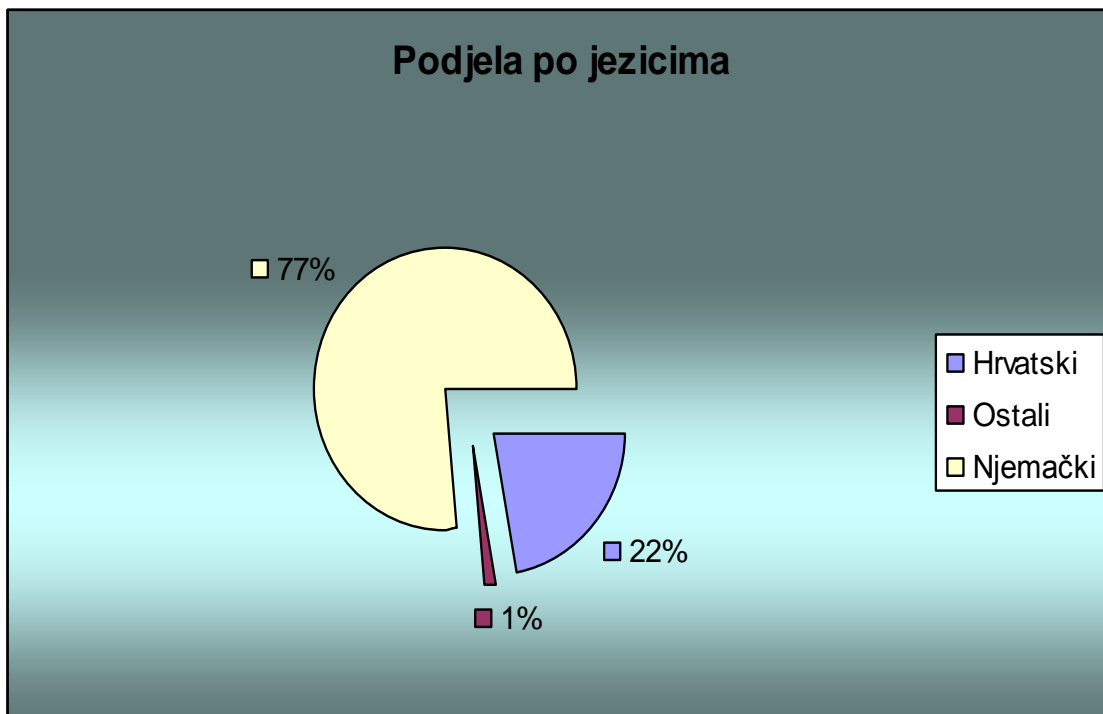
Literatura

1. Bačić, Edita. Pravne knjižnice i zaštita kulturne baštine. // Knjižnice: kamo i kako dalje? : knjižnice i očuvanje kulturne baštine, knjižnice bez granica: digitalni repozitoriji, knjižnični softver : zbornik radova / uredile Tamara Krajna i Alisa Martek. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 48-56.
2. Canziani Jakšić, Theodor de. Spomenička zbirka i knjižnica Mažuranić-Brlić-Ružić u Rijeci: kratak prikaz sadržaja s osvrtom na povijesnomedicinski dio. // Acta medico-historico Adriatica 6, 2(2008), str. 169-174.
3. Grgić, Ivana. Sudbina knjižnice Weissmann pohranjene u Muzeju Slavonije. Osijek: Filozofski fakultet, 2006.
4. Jurić, Šime. Stara i rijetka građa. // Seminar Standardiziranje kataložne obrade stare i rijetke tiskane građe : Zagreb, 10.-11. prosinca 1992. / uredila Tinka Katić. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1993. Citirano prema: Kovačić, Mihaela; Krolo, Petar. Zbirka starih knjiga i rukopisa Sveučilišne knjižnice u Splitu: Slaganje mozaika zavičajnosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51, 1/4 (2008), str. 73-94.
5. Katić, Tinka. Zaštita i očuvanje pisane baštine u AKM ustanovama. // 11. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredila Mirna Willer. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 1-9.
6. Krtalić, Maja; Hasenay, Damir; Aparac-Jelušić, Tatjana. Upravljanje zaštitom pisane baštine u knjižnicama-teorijske pretpostavke. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1-2 (2011), str. 1-36.
7. Maroević, Ivo. Uvod u muzeologiju. Zagreb : Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1993.

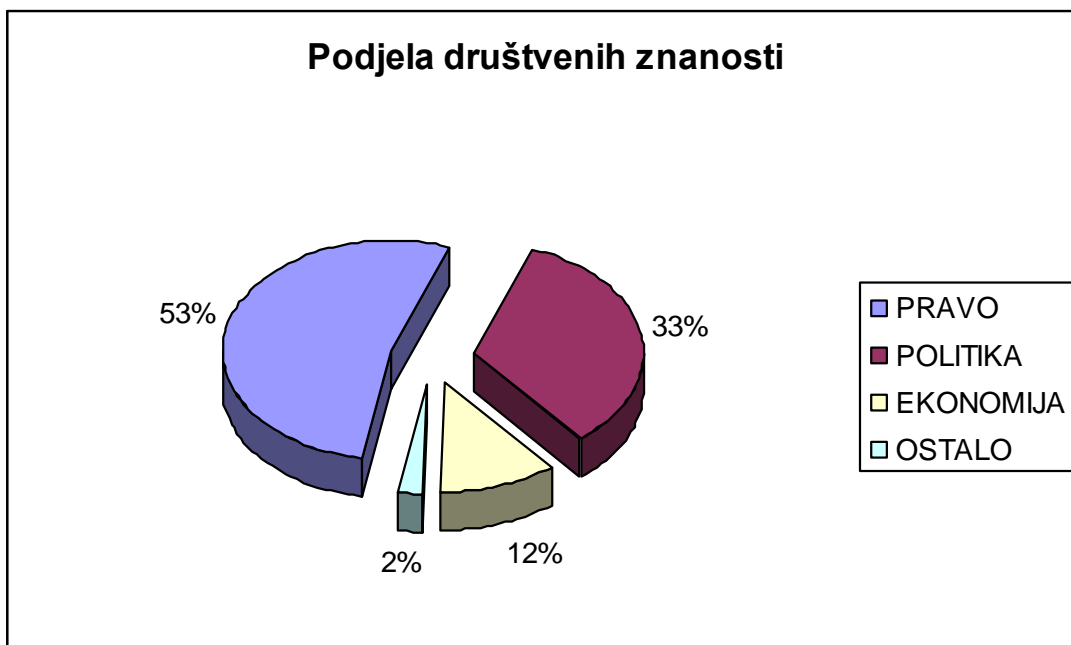
8. Martek, Alisa. 9. Dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica Opatija, 13.-16.05.2007. Okrugli stol *Pravilnik o matičnoj djelatnosti-primjena u specijalnim i visokoškolskim knjižnicama*. URL: www.hkdrustvo.hr/datoteke/272 (2012-08-03)
9. Naputak za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=7375> (2012-08-06)
10. Okrugli stol: Kulturno dobro u knjižnicama: od prijave do registracije. URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/26/publikacija/160/ (2012-08-05)
11. Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine 43 (2001). URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232299.html> (2012-08-03)
12. Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja registra kulturnih dobara Republike Hrvatske. // Narodne novine 89 (2011). URL: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_07_89_1905.html (2012-08-05)
13. Radovanlija Mileusnić, Snježana. Mjesto i uloga knjižnice u muzeju. // 2. i 3. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredile Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000. Str. 175-185.
14. Spomenička zbirka M. D. Grmeka. URL: <http://info.hazu.hr/grmek> (2012-08-18)
15. Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Hrvatske za razdoblje 2011-2015. Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2011. URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/bastina/STRATEGIJA_BASTINE_VRH.pdf (2012-08-01)
16. Šuica, Vesna; Milošević, Dubravka. Suvremeni načini zaštite pokretne kulturne baštine. // Knjižnice: kamo i kako dalje? : knjižnice i očuvanje kulturne baštine, knjižnice bez granica: digitalni repozitoriji, knjižnični softver : zbornik radova / uredile Tamara Krajna i Alisa Martek. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 17-24.

17. Velagić, Zoran; Kristek, Andrej. Čitatelji, knjige i tekstovi: oblici interakcije. // Osječki zbornik 29 (2010), str. 337-346.
18. Vinaj, Marina. Hemeroteka Muzeja Slavonije. // Informatica Museologica 29, 1/2 (1998), str. 62-68.
19. Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (1997). URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html> (2012-08-04)
20. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. // Narodne novine 69 (1999). URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/271022.html> (2012-08-01)
21. Živaković Kerže, Zlata. Židovi u Osijeku (1918.-1941.). Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest Slavonije, Srijema i Baranje; Osijek: Židovska općina; Cerna: Pauk, 2005.

Prilozi

Slika 1. Podjela građe po jezicima u knjižnici Weissmann³⁶

Slika 2. Podjela građe društvenih znanosti u knjižnici Weissmann³⁷

³⁶ Grgić, Ivana. Nav. dj.

³⁷ Isto.